

Психологія управління

Методичні рекомендації з семінарських занять

Семінар 1

Розвиток знань з психології управління (2 заняття)

Заняття 1

1. Психологічні аспекти управління в європейських теоріях менеджменту. А.Файоль, М.Вебер
2. Розвиток знань про психологічні аспекти управління у США (Наукове управління, школа людських відносин, підхід Д.МакГрегора)
3. Японський підхід до психології управління. Вплив традиційних культурних цінностей
4. Кращі радянські розробки з психології управління 20-х рр. ХХ ст. (А.Гастєв, М.Керженцев, Ф.Р. Дунаєвський та ін.)

Заняття 2

5. Психологічні теорії управління
  - Психоаналіз і управління (З. Фройд – стадії розвитку особистості, А.Фройд - захисні механізми психіки, К.Г. Юнг - екстраверсія/інтраверсія, А. Адлер – комплекс неповноцінності і компенсація)
  - Теорія стилів управління К.Левіна
  - Підхід Р.Блейка і Дж.Моутон
  - Теорія раціонального управління Коно
  - Теорія співучасті
  - Вірогіднісна модель управлінської ефективності
  - Теорія ситуаційного лідерства (Херсі, Бландед)

Література

1. Чередниченко И. П., Тельных Н. В. Психология управления / Серия «Учебники для высшей школы». Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. 608 с.
2. Козюра, В. Д. Еволюція управлінської думки : нарис історії розв. теорії соц. упр. / В. Д. Козюра, Ю. В. Ящуринський : Навч. посіб. К. : ДП «Видавничий дім “Персонал”», 2008. 288 с.
3. Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посібник для вnz : [рек. М-вом освіти і науки України] / Т. О. Дяченко ; Нац. авіац. ун-т. К. : Кондор, 2010. 174 с.
4. Розанова В. А. Психология управления. Учебное пособие. М.: ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез". 1999. - 352 с.
5. Мескон М. Х., Альберт М. Основы менеджмента. М., 1997.
6. Хьелл Л., Зиглер Д., Теории личности. СПб., 2000.
7. Психология управления: курс лекций /Аверченко Л. И., Залесов Г. М. и др. М., 1997.
8. Свенцицкий А. Л. Психология управления. М., 1998.

Додаткова література:

1. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. з дисципліни / І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. - 479 с.
2. Мильнер Б.З. Теория организаций. М., 1998.
3. Виханский О., Наумов А. Менеджмент: Учебник - 4-е изд. перераб. и дополн. – М.: Экономистъ, 2005.
4. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя-практика. М., 1991 г.
5. Кредісов А.І. Історія вчень менеджменту. Підручник для ВНЗ. К., 2001
6. Гончаров В. В. В поисках совершенства управления: Руководство для высшего управленческого персонала: В 2-х т. М., 1996.
7. История менеджмента : Учеб. пособие / Под ред. Д. В. Валового. М., 1997.
8. Дункан Дж. У. Основополагающие идеи в менеджменте. Уроки основоположников менеджмента и управленческой практики. М., 1996.
9. Ансофф И. Стратегическое управление. М., 1992.

Семінар 2

Темперамент, характер та здібності особистості в управлінській діяльності

1. Темперамент і його вплив на виконавчу і управлінську діяльність
2. Характер як своєрідність складу психічної діяльності особистості. Типології керівників та виконавців
3. Акцентуації характеру. «Складні» співробітники
4. Здібності як потенціал особистості в професійній діяльності

Література:

1. Психология и этика делового общения. Ред. Лавриненко В.Н. - М.: ЮНИТИ, 2006.
2. Кабаченко Т.С. Психология управления. - М.: Пед. общество России, 2005.
3. Касьяник П.М. Психология управления. Конспект лекций. М - СПб.: АСТ, 2005.
4. Рамендик Д.М. Управленческая психология. - М.: Форум, 2006.
5. Волкогонова О.Д., Зуб А.Т. Управленческая психология. - М.: Инфра-М, 2005.
6. Введение в психологию. / Под ред. А. В. Петровского М., 1995.
7. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. М., 2000.
8. Дизель П., Маккинли Р. У. Поведение человека в организации. М., 1998.
9. Гуревич К. М. Профессиональная пригодность и основные свойства нервной системы. М., 1970.

10. Зайцев Г. Г., Файбушевич С. И. Управление кадрами на предприятии: персональный менеджмент. Спб., 1996.
11. Леонгард К. Акцентуация личности. К., 1981.
12. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков // Психология индивидуальных различий. Тексты. М., 1982.
13. Немов Р. С. Психология. М., 1998.
14. Рубинштейн С. Л. Проблема способностей и вопросы психологической теории. // Психология индивидуальных различий. Тексты. М., 1982.
15. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. М., 1982.
16. Шпрангер Э. Основные идеальные типы индивидуальности // Психология личности. Тексты. М., 1982.

Семінар 3

Психологія управління колективом (2 заняття)

1. Поняття лідерства і керівництва. Сутнісні характеристики
2. Еволюція теорій лідерства
  - А) Персоналістичний підхід
  - Б) ситуаційний підхід
  - В) поведінковий підхід
  - Г) ціннісний підхід
  - Д) концепція лідерства, яке обслуговує
3. Поняття групи. Стадії становлення групи.
4. Явища внутрішньогрупової динаміки. Групова згуртованість і напруженість, груповий тиск, конформізм, групова приналежність
5. Закономірності групової ефективності
6. Поняття команди. Закономірності формування команди
7. Взаємодія керівника і команди
8. Негативні явища мобінгу і харасменту в трудовому колективі і їх профілактика і подолання.

Література:

1. Евтихов О. В. Психология управления персоналом: теория и практика. — СПб.: Речь, 2010. — 319 с.
2. Чередниченко И. П., Тельных Н. В. Психология управления / Серия «Учебники для высшей школы». — Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. — 608 с.
3. Виханский О., Наумов А. Менеджмент: Учебник - 4-е изд. перераб. и дополн. – М.: Экономистъ, 2005.
4. Андреева Г.М. Социальная психология. Учебник для высших учебных заведений / Г. М. Андреева. — 5-е изд., испр. и доп. — М.: Аспект Пресс, 2007. — 363 с.
5. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М., 1992 .
6. Платонов С.В. Искусство управленческой деятельности. -К., 1996.
7. Базаров Т. Ю. Управление персоналом. Практикум. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. 239 с.
8. Бланшар К. Лидерство: к вершинам успеха. СПб.: Питер, 2008. 368 с.
9. Зуб А. Т. Лидерство в менеджменте. / А. Т. Зуб, С. Г. Смирнов. М.: Воскресенье; Принт- Ателье, 1999. 216 с.

10. Розанова В. А. Психология управления: Учебное пособие. М.: АльфаПресс, 2008. 384 с.
11. Урбанович А. А. Психология управления. Мн.: Харвест, 2007. 640 с.
12. Кабаченко Т.С. Психология управления: Учебное пособие. — М.: Педагогическое общество России, 2000. - 384 с.
13. Паркер Г., Кропи Р. Формирование команды. СПб.: Питер, 2002.
14. Ньюстром Дж., Дэвис К. Организационное поведение. Поведение человека на рабочем месте. СПб.: Питер, 2000.
15. Карамушка Л. М., Філь О. А. Формування конкурентоздатної управлінської команди (на матеріалі діяльності освітніх організацій). Монографія. – К.: Фірма «ІНКОС», 2007. – 268 с
16. Занковский А. Н. Организационная психология. М.: Флинта: МПСИ, 2002. 648 с.
17. Кричевский Р. Л. Психология лидерства. М.: Статут, 2007–542 с.
18. Кричевский Р. Л. Социальная психология малой группы / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубовская. М.: Аспект- пресс, 2009. 320 с.
19. Организационная культура / Под. ред. Н. И. Шаталовой. М.: Издательство «Экзамен», 2006. 652 с.
20. Организационная культура / И. В. Грошев и др. М.: Юнити- Дана, 2004. 288 с.
21. Соломанидина Т. О. Организационная культура компании. М.: ИНФРА-М, 2009. 624 с.
22. Урбанович А. А. Психология управления. Мн.: Харвест, 2007. 640 с.
23. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Семінар 4

Психологічні аспекти управління організаційною культурою

1. Організація культури: поняття, структура, індикатори і компоненти
2. Завдання і функції організаційної культури. Типології організаційної культури.
3. Методи формування і підтримки організаційної культури.
4. Керована зміна організаційної культури

Література:

1. Виханский О., Наумов А. Менеджмент: Учебник - 4-е изд. перераб. и дополн. – М.: Экономистъ, 2005.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М., 1992 .
3. Мильнер Б.З. Теория организаций: Курс лекций. — М.: ИНФРА-М, 1998. — 335 с.
4. Фролов С. С. Социология организаций: Учебник. — М.: Гардарики, 2001. — 384 с.
5. Евтихов О. В. Психология управления персоналом: теория и практика. — СПб.: Речь, 2010. — 319 с.
6. Чередниченко И. П., Тельных Н. В. Психология управления / Серия «Учебники для высшей школы». — Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. — 608 с.
7. Ньюстром Дж., Дэвис К. Организационное поведение. Поведение человека на рабочем месте. СПб.: Питер, 2000.
8. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М., 1992 .
9. Гончаров В.В. В поисках совершенства управления. Руководство для высшего управленческого персонала. -М., 1999.
10. Платонов С.В. Искусство управленческой деятельности. -К., 1996.

11. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя-практика: Пер. с англ. — М.: Дело, 1991.
12. Занковский А. Н. Организационная психология. М.: Флинта: МПСИ, 2002. 648 с.
13. Кричевский Р. Л. Социальная психология малой группы / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубовская. М.: Аспект- пресс, 2009. 320 с.
14. Организационная культура / Под. ред. Н. И. Шаталовой. М.: Издательство «Экзамен», 2006. 652 с.
15. Организационная культура / И. В. Грошев и др. М.: Юнити- Дана, 2004. 288 с.
16. Соломанидина Т. О. Организационная культура компании. М.: ИНФРА-М, 2009. 624 с.

Семинар 5

Соціально-психологічні аспекти інноваційного процесу в організації

1. Інноваційний процес та інновації на підприємстві. Психологічний зміст інновацій
2. Етапи процесу нововведень
3. Психологічний бар'єр щодо нововведень
4. Соціально-психологічні фактори успішності інновацій в організації

Література

1. Почебут Л. Г., Чикер В. А. Организационная социальная психология: Учебное пособие. - СПб.: Изд-во «Речь», 2002.-298 с.
2. Кулініч І.О. Психологія управління: підручник для вищої школи. - К.: Знання, 2011. - 415 с. // http://pidruchniki.com/1584072017415/psihologiya/psihologiya_upravlinnya
3. Фролов С. С. Социология организаций: Учебник. — М.: Гардарики, 2001. — 384 с.
4. Андреева Г.М. Социальная психология. - М.: Аспект Пресс, 2000. – 376 с.
5. Мильнер Б.З. Теория организаций. М., 1998.
6. Свенцицкий АЛ. Социальная психология управления. Л., 1986.
7. Промышленная социальная психология / Под ред. Е. С. Кузьмина, А. Л. Свенцицкого. Л., 1982.
8. Свенцицкий А. Л. Психология управления организациями. СПб., 1999.
9. Немов Р.С. Социально-психологический анализ эффективной деятельности коллектива. - М., 1984. - 380 с.
10. Акбердин Р.З., Кибанов АЛ. Совершенствование структуры, функций и экономических взаимоотношений управленческих подразделений

предприятий при разных формах хозяйствования: Учебное пособие. М., 1993.

11. Янг С. Системное управление организацией. М., 1972. // <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/5817>
12. Введение в практическую социальную психологию / Под ред. Ю. М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой. М, 1996. Советова О. С. Инновации: теория и практика. СПб., 1997.